

Remco Campert

*Vrienden, vriendinnen en
de rest van de wereld*

2012

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

SMARTLAP

Ze was een werkster en had het vaak te kwaad. Boenen, dweilen en schrobben, van soggusvroeg tot savuslaat. En dan ging het zo verder. Iets met hart en smart en een gebrekkig kind in een inrichting. De vader vroeg verscheiden, o bitter lijden. Een joggie dat zijn moeder zo behoeft. In moeders oog een traan, bedroefd, terwijl ze de toilet-pot een sopje geeft, dat is haar lot, zolang ze leeft.

Zo'n lied hoorde je nou nooit eens op de radio. Het ging bijna altijd over de heren der schepping met liefdesverdriet of dat ze niet meer van zee terugkwamen of dat ze snags allenig over straat dwaalden en iemand wilden tegenkomen.

Ze moest meneer er eens over aanspreken, als hij wilde luisteren. Meneer was iets hoogs bij de omroep. Onderlaatst had hij nog een schijf gewonnen. Die stond op de schoorsteenmantel en nam ze stof af. Weet je wat jij eigenlijk bent, Bet-

je? zei hij een keer. Een interieurverzorgster, wat ze niet allemaal verzinnen! Hij moest er smakelijk om lachen. Denk maar niet dat ik je meer ga betalen omdat ze je zo noemen.

Gisteren gebeurde er iets waar ze van opkeek. Hoe ga jij altijd naar huis, Betje? Met de bus, meneer. Ik breng je wel even thuis met mijn auto, ik moet toevallig toch die kant uit, het is voor mij geen moeite. In de auto had hij zijn hand op haar dij gelegd en hij wilde verdergaan. Ze had zijn hand teruggedaan. Niet doen, meneer. Toe, Betje, ik ben heel eenzaam. 't Was waar, mevrouw had ze al weken niet gezien, ze dorst er niet naar te vragen. En meneer had natuurlijk zijn behoeftes. Maar al was ze maar een werkster, ze had haar eer. Die bleef ongeschonden, meneer de koekepeer.

HET CREATIEVE PROCES

Vijftig kinderlijkjes drijven in de recreatieruimte van de plezierboot Irina, na een aanvaring in minder dan een minuut gezonken in de Wolga, melden duikers volgens Reuters.

Er zit een gedicht in, denkt de dichter.

Alleen: hoe krijgt hij het boven water?

DE TYPISTE DIE HAAR STEENTJE BIJDROEG

Voor typistes was er allang geen werk meer. Sinds de komst van de computer was Hella's vak overbodig geworden, de schrijfmachine een archaïsch apparaat. De mooie diploma's, eens verworven op een befaamd opleidingsinstituut, dienden alleen nog tot wandversiering.

Hella had zich omgeschoold tot cadeauverpakster, maar ze bleef haar oude vak schrijnend missen. Het droge tikken van de machine, in dienst van de wederopbouw vlak na de oorlog, de kameradschap met de andere typistes, de periodieke loonsverhogingen, de handen van haar baas die naar haar borsten tastten, het inzetten van een nieuw lint en daarna onder het kraantje de inkt van haar handen wassen, op een koude winterdag naar haar werk fietsen en de warmte van het kantoor in gaan, weten dat ze nuttig werk verrichtte en dat Nederland, mede dankzij haar, uit de oorlog herrees.

En de keer dat de beroemde documentairefilmer haar uitverkoos als symbool van De Typiste Die Haar Steentje Bijdraagt, omdat ze zo'n leuk snoetje had. Laatst had Hella zichzelf nog teruggezien in het tv-programma *Andere Tijden* en ze had een beetje gehuild om haar verloren vinger-vlugheid. Nu dreigden haar vingers te dik en te reumatisch te worden voor de cadeauverpakkings-industrie. Nog even en ze zou ontslagen worden. Wat dan? Van Vader Drees alleen kon ze niet leven. Vader Drees was een lieve man geweest, die nog aan hetzelfde befaamde opleidingsinstituut steno had geleerd, en het ver geschopt had.

BEGIN, MIDDEN, EINDE

Er was eens een verhaal dat maar niet af raakte. Het begin stond stevig op zijn voeten, de onderbenen konden er ook mee door, maar erboven haperde er van alles, stramme knieën, onwillige dijspieren. Het midden had geen kloten, om over het einde maar niet te spreken, een schetsmatig aangegeven hoofd, lege oogkassen, mond zonder tanden.

De Maker zag dat het niet goed was. Toch besloot hij het verhaal het daglicht te laten zien. De lezer moest het ontbrekende er zelf maar bij bedenken.

DE HANDIGE SCHAAR

Als Amélie en Pieter gasten voor het avondeten hadden, mocht Pieter, terwijl zijn vrouw druk was met koken, de peterselie knippen. Bij deze bezigheden dronken ze alvast een gezellig glaasje. Tijdens hun vakantie had Amélie een speciale peterselieschaar gekocht op een marktje in Parijs, waar hij maar tien euro kostte, in plaats van de dertig euro die je ervoor moest neertellen in de huis-houdwinkel bij hen om de hoek in Amsterdam.

Zeker twee keer per week hadden ze gasten, want Amélie hield van mensen en van koken en van peterselie. De Parijse schaar bestond uit vier aan elkaar geklonken scharen en het knippen ging viermaal zo snel als met een gewone schaar.

Als ze de complimenten over haar kookkunst in ontvangst nam, vergat Amélie nooit Pieter erbij te betrekken. 'Maar Pieter heeft de peterselie geknipt!' Pieter trok dan een bescheiden gezicht.

Over een jaar zou Pieter met pensioen gaan. Wat zou hij dan gaan doen? Vissen leek hem niets, net zomin als golfen of altijd maar met de kleinkinderen bezig zijn, waar Amélie zich op verheugde. Maar nu de speciale peterselieschaar in zijn leven was gekomen zag hij zijn toekomst steeds helderder voor zich. Hij zou gaan handelen in voorgeknipte peterselie.

Klein beginnen natuurlijk, thuis op het aanrecht. Afzet bij vrienden en burens. De zaak groeide, Pieter leverde een goed product. Al spoedig kon hij het niet meer alleen af. Hij huurde een grote hal en trok goedkope arbeidskrachten uit Oost-Europa aan. De faam van zijn voorgeknipte peterselie verspreidde zich over de wereld. De merknaam Pete's Pre-Cut Parsley werd een begrip. Hij reisde naar verre landen in zijn privé-vliegtuig om contracten af te sluiten met supermarktconcerns. In het weekend viste en golfte hij met directeuren en presidenten. Waar hij ook was, in Peking, Rio de Janeiro of New York, 's avonds in het hotel vergat hij nooit Amélie te bellen. Terwijl ze elkaar de bezigheden van de dag vertelden, hoorde hij de kleinkinderen op de achtergrond rumoeren.

DE DOODZIEKE VRIEND EN DE KOEBEL

Vanmiddag heb ik de stoute schoenen aangetrokken en mijn vriend bezocht, die thuis in bed ligt met terminale kanker. Hij zal blij zijn je te zien, zei zijn vrouw, hij is goed vandaag. Meestal is hij weg van de wereld. Ze trok de gordijnen open van de kamer waarin hij lag. Een beetje licht kan geen kwaad, zei ze. Ik laat jullie alleen. Als je iets nodig hebt, dan roep je maar. Je kunt ook dit gebruiken. Ze wees op een koebel die op een tafeltje naast het bed stond.

Mijn vriend haalde herinneringen op aan gebeurtenissen die we samen hadden meegemaakt. Gebeurtenissen van vroeger toen we jong waren en ook van later. Ik wist niet alles meer en knikte maar. De stem van mijn vriend, eerst nog helder, werd na een poosje zwakker. Hij wees naar het raam. Kijk, zei hij, daar is het. Ik keek naar buiten, maar zag niets bijzonders. Ja, inderdaad, zei ik,

daar is het. Goed van je, ik zou het niet gezien hebben.

Toen zei mijn vriend iets nauwelijks hoorbaars. Ik bracht mijn gezicht bij het zijne. Hij rook naar medicijnen. Wijn, fluisterde hij. Oké, zei ik, liep naar de deur van de kamer, ging de gang op en luidde de koebel. Hij wil wijn, riep ik.

Even later kwam de vrouw van mijn vriend de kamer in met een fles wijn en drie glazen. Ik drink gezellig een glaasje mee, zei ze. Ze had haar lippen gestift en haar oneindig vermoeide ogen opgemaakt. Ze hielp mijn vriend omhoog en goot wijn tussen zijn bleke lippen. Ze keek naar me en we klonken. Na een tijdje ging ik naar huis.

Ik kan natuurlijk nog eens langsgaan bij de vrouw van mijn vriend. Hij zal wel slapen of wat daarvoor doorgaat als je kanker hebt. Mocht hij wakker worden, dan staat de koebel voor hem klaar.

HAAR VERHAAL KWIJT

Op weg naar de bakker werd Door Oldeboer op het trottoir bijna aangereden door een bakfietsmoeder. Bijna is niet half, maar toch, Door was er danig van geschrokken. ‘Kijk uit, stom oud wijf,’ had de bakfietsmoeder geroepen. Toen Door thuiskwam, trilde ze nog na op haar benen. Ze wilde haar verhaal kwijt, maar aan wie? Iedereen die ze kende was met vakantie. Ze kon toch moeilijk weer de straat op gaan om er onbekenden aan te spreken. Ze woonde in een buurt waar veel musea waren. In dit zomerseizoen bestonden de onbekenden voor het merendeel uit toeristen, die zich in lange rijen voor de musea hadden opgesteld of, de stuur- en remkunst nauwelijks machtig, op huurfietsen groepsgewijs door de omringende straten zwalkten. En zou ze het opbrengen het woord te richten tot buitenlanders, dan moest ze vreemde talen beheersen, anders verstonden ze

haar niet. Wat was bakfietsmoeder in het Itali-aans? In het Japans? Leer je talen, kind, hadden haar ouders vaak gezegd, maar dat was er nooit van gekomen, op een paar aangewaaide woordjes Engels na, zoals 'no' en 'please' en 'isn't the weath-er lovely today'.

Haar ouders waren eigenlijk haar pleegouders. Haar eigen ouders waren omgekomen bij die vreselijke vliegtuigramp zestig jaar geleden, toen Door zes was. Ze had een hekel aan haar pleegou-ders, die ze er heimelijk de schuld van gaf (zo werkt de kindergeest) dat ze geen echte ouders had. Als ze 's ochtends wakker werd, was haar kus-sen doorweekt van nachtelijke tranen. Een keer, ze was al een pubermeisje, stond ze op het punt om zelfmoord te plegen. Toen ze op het dak stond, schrok ze terug van de diepte van de straat.

Omdat ze het verhaal van de bakfietsmoeder niet kwijt kon en het er tóch uit wilde, besloot ze het aan het papier toe te vertrouwen, maar toen ze het had opgeschreven, bleef er weinig van over.

TWEE COLUMNISTEN

Twee bevriende columnisten, 's avonds in het café, zwijgend.

Ze schreven drie keer per week een column. Ze schreven voor elkaar beconcurrerende kranten. De ene columnist voor de ene krant, de andere voor de andere. Elke zaterdagavond troffen ze elkaar in het café. Ze hadden hun vaste tafeltje, dicht bij de deur. Om de beurt bestelden ze een rondje. Verder deden ze er het zwijgen toe. Dat begrepen ze van elkaar.

Een keer, aan het begin van hun carrière als columnist, had de ene columnist iets over het weer gezegd. Het regende of het stormde, zoiets, misschien deed het dat allebei tegelijk. Een paar dagen later bleek dat ze ieder afzonderlijk een column aan het weer hadden gewijd. Nog een geluk dat het in verschillende kranten was. Nu viel het alleen de lezer op die beide kranten las. Maar toch: dit mocht niet meer voorkomen.

Niet alleen zwegen ze, ze vermeden het ook elkaar in de ogen te kijken. Ogen waren een goed onderwerp voor een column. En ze keken er wel voor uit om hun blik lang gericht te houden op iets dat in het café aanwezig was, of het nu een mooie meid was, het glanzen van de glazen op de tapkast, de val van de gordijnen voor de ramen, de met wit krijt geschreven prijslijst aan de muur, het emailen bordje op de deur van het toilet, de jassen aan de kapstok, de vaasjes met een bloem, het Perzische tapijtje op tafel of een bierviltje.

In alles school een column en zo bleven ze bevriend.

GUTE NACHT FREUNDE

Ook morgen gebeurt er wel iets, dat kan niet anders, tot nog toe is er elke dag wel iets gebeurd, al denk ik soms van niet, maar dan merk ik later dat er toch iets is gebeurd, het zou wel gek zijn als dat opeens ophield, was het maar vast morgen.

Nu is het nacht, zo'n beetje tussen vandaag en morgen in, of begon morgen om twaalf uur, spookuur, toen op de radio *Met het oog op morgen* afgelopen was, Gute Nacht Freunde, voor mij begint morgen als de zon opkomt, hoe laat dat is staat in de krant, maar vaak zie ik de zon niet opkomen vanwege een dik wolkendek, waaruit ook nog 's een keer regen valt in druppels of pijpenstelen.

Ik ben vergeten in de krant te kijken hoe laat de zon opkomt, dus als er wolken zijn wordt het gissen of achter die wolken de zon er al is.

Ik kan maar beter niet in slaap vallen, anders mis

ik het moment dat het morgen is en er iets gaat gebeuren, als morgen toch om twaalf uur was, is het misschien al gebeurd en heb ik het niet gemerkt omdat het tussen vandaag, dus eigenlijk gisteren, en morgen in was, of dat dacht ik tenminste.

Het kan niet anders of het is nu laat in de nacht, als ik nu in slaap val, slaap ik een gat in de dag, tijdens dat gat gebeurt er vast van alles, maar dat telt niet, iets gebeurt pas echt als ik erbij ben met mijn hoofd.

Hoe laat of hoe vroeg is het, ik zou op de klok kunnen kijken om te zien wat de juiste tijd is, mijn tijd is al in Engeland, laat staan Amerika, niet de juiste meer, de tijd, wat moet je ermee, laat het nu gebeuren.

EVEN GOEDE VRIENDEN

Ze besloten elkaar te vergeven.

Ze schudden elkaar de hand en zeiden: even goede vrienden.

Even, maar dan ook geen seconde langer.

EEN KOELE KIKKER

I

Laatst belde ene Oskar, die ik niet ken, mijn vriend Boris op. Boris en ik zijn vrienden sinds 's mensenheugenis. Wij zijn die mensen en kunnen het dus weten.

‘Moet je horen waarover Oskar me opbelde,’ zei Boris toen ik bij hem koffiedronk.

‘Sorry, maar wie is Oskar?’

‘Dat is waar, die ken je niet. Een vage kennis van vroeger.’

Boris had het gesprek opgenomen.

‘Neem je je telefoongesprekken op? Ook die met mij?’ vroeg ik.

‘Van échte vrienden, zoals jij, niet. Dat zou niet chic zijn tegenover de vriendschap.’

Het gesprek ging als volgt:

‘Boris? Met Oskar. Oskar Wijnballon.’